

Van 1480 tot 1489

1480

Ondertussen was men tussen Frankrijk en Bourgondië tot een bestand gekomen, zodat Maximiliaan zich volledig kon bezig houden met de opstand in Dordrecht maar ondanks dat bestand met de Fransen bleven zij 'spronkreizen' uitvoeren.

In het 'Jaerboek der stad en casselry van Kortryk' lezen we dat: 'Den zomertyd van dit jaer zoo nat en koud geweest is, dat de landslieden zig in 't algemeyn daer over beklaegden.

En ook:

De peste heerschte als nu zeer sterk in deze landen.

Eenige dagen voor kersdag begon eenen zeer harden vorst die tien weeken lang duurde, dusdaenig dat niemand harderen gedenken konde, waer door grooten hongersnood ontstaen heeft.

1481

In zijn 'Jaerboeken van Veurne en Veurnambacht' schrijft Pauwel Heinderycx:

In Februari 1481, vergaderden de Franschen, uut de garnisoenen der steden aen ons lant grensende wederom eenen grooten hoop volck ende willende den Nieuwen dijck overtrecken, ter plaetse waer die van Veurne ende Veurnambacht den selven bewaerden,

vonden sy eene seer groote tegenweer, maer alsoo sy seer veel in getal waren, deden sy een soo groot gewelt om daer over te geraeken, dat de Veurnaers hun eyndelinge niet meer conden wederstaen.

Naer dat de Franschen den selven overgetrocken waren, sloegen sy ontrent veertigh Veurnaers doodt, ende stelden de overige van hun op de vlucht.

Als naer gewoonte deden sy al wederom veel quaets met rooven ende branden. Sy quamen in desen tocht gelooopen tot by de poorten van bergen St. Wynocx, grooten buyt behalende, want sy namen alles waer aen sy geraecken conden.

En wat verder schrijft hij:

De prinsesse **Marie van Bourgondien**, gravinne van Vlaenderen, ende huysvrouw vanden aertshertogh Maximiliaen, overleet tot Brugge op den **27° maerte 1481** van eenen val van haer peert, die eenigen tijdt te vooren plaets gehadt hadde gedeurende dat sy op de jacht was.

Ten gevolge van deze val zou Maria uiteindelijk op de 27ste maart 1482 sterven.

Jan De Lannoy, de abt van Sint Bertin, heer van Poperinge, werd gevraagd om te assisteren bij de begrafenis van Maria van Bourgondië.

In het 'Jaerboek der stad en casselry van Kortryk' lezen we dat:

Met het aenkomen van den winter den hongersnood langsom meerder werd. ...

En daarbij kwam dat:

Van den 26 december tot den 28 februarius had men eenen zeer fellen vorst, waer door veele boomen en landvrugten vervroozen, 't geene den hongernood zeer vermeerderde.

1482

Na de dood van Maria van Bourgondië gingen haar landen en heerlijkheden naar haar zoon **Philips van Oostenrijk** die nog maar 3 jaar en 10 maanden oud was.

Maximiliaan werd als vader en voogd na een lang overleg, door de drie leden van Vlaanderen – tot werderroepen – erkend als graaf van Vlaanderen.

Later op het jaar ... men begonste over al vaste van paeyse te sprekene tusschen den coninck Loys van Vranckerijcke ende die staten ende drie leden slandts van Vlaenderen...

Daarbij was Jan De lannoy, onze abt van Sint-Bertin betrokken als raadsheer van Maximiliaan.

Uiteindelijk werd op de 23ste december 1482 de vrede van Atrecht gesloten tussen Maximiliaan van Oostenrijk en Lodewijk XI van Frankrijk, die duidelijk als politieke winnaar naar voor trad.

Vlaanderen gaf hij aan de eerste terug, doch hij wist Artesië, Picardië en Bonen te behouden.

Ten es niet wel sprekelick hoe uytnemende groote blijtscepe ende ghenouchte dat om desen paeys wille al Vlaenderen deure bedreven wiert van vierene, batementene, zinghene, dansene ende andersins in menigherande voughe ende maniere; ooc drouch men over al veel diversche schoone ende zeer devote generale processien, omme den almueghenden Heere te danckene van zijndergodelicker gracie ende ghenade, by den welcken hu den ghemeenen lande nu eenen payes metten quaden boosen coninck Loys van Vranckerijcke verleent hadde, daer men zo langhe ende meneghen tijt naer verlanct hadde.

Hete lijkt ons hier ook het moment om nog één van de liederen uit het Antwerps liedboek mee te geven.

Uit het Antwerps liedboek

Dat kromhout

Een boerman hadde eenen dommen sin
Daer op so schafte hi zijn ghewin
Het voer een boerman ut meyen
Hy brocht sinen heere een voeder houts
Sijnder vrouwen den coelen meye

Die boer al op den hove trad
Die vrouwe op hoogher tinnen lach
Si lach op hoogher salen
Moch ick een corte wijle bi u zijn
Ick gave daer om mijn ros, mijn wagen

Die vrouwe die reden so haest vernam
Si liet den boerman comen an

So heymelyc al stille
 Al in een duyster camerken
 Daer deden si twee haren wille

Doen hi zijn willeken hadde ghedaen
 Die boer moste vander tinne gaen
 Ende hi bestont te claghen
 Ic segghe u dat het deen is ghelijc dander
 mi rouwt mijn ros, mijn waghen

Die heere quam uter jachte ghereden
 Hi hoorde den voerman seere claghen
 Ghi segt dat het een is als dander is
 Die waerheyt suldy mi saghen

Die boer had schier een loeghen bedacht
 Ick hadde een voederken houts gebracht
 Ende daer was een crom hout onder
 Ick seg u dat het deen als dander brant
 Als si biden viere comen

Hierom was u vrouw so gram
 Dat si mijn ros, mijn waghen nam
 Om suclken cleynen schulde
 Ic bidde u lieve heere mijn
 Verwerft mijnder vrouwen hulde

Die here ginc voor zijnder vrouwe staen
 Wat heeft desen armen boer misdaen
 Schaemt ghi u der sonden niet
 Gheeft he mzijn ros zijn wagen weder
 Laet hem varen tot sinen kinder

Vaert henen vaert henen goet boere mijn
 Dat eerste sal u vergheven zijn
 Vaert henen dynre straten
 Och coemt ooc weder als ghi moecht
 Brengt ons dat crom hout vake.

1483

Op de 30ste augustus 1483 stierf **Lodwijk XI**, koning van Frankrijk.

Op de 11de juni 1483 kwamen de schepenen van Poperinge en de pastoor van de parochiale kerk van Sint-Bertin tot een overeenkomst betreffende de prijzen van de begrafenissen. (D'hoop – nr. 173). De pastoor was toen magister Ghilenus Jansonne, alias Merseman. Als procureur van de schepenen trad Silvester de Burgues, op.

In september van het jaar 1483 krijgen we verzet tegen Maximiliaan te Brugge, waar men weigert om de hoge graanbelasting en bieraccijnzen te betalen. Zo schrijft men in de 'Cronijke van de lande en de graefsepe van Vlaenderen': ten eersten daghe van octobre daer naer volghende, stelde men te Brugghe, by halleghebode, die nieuwe cayljooten van den grave af,

te wetene, de vier grooten up elc hoet tarwe ende twee grooten up elc hoet rugghe, daer wy elders of ghehoort hebben, ende die bruchscher keyte wasser met eenen oc ghestelt up XVIII myten den stoop, maer die Delfsche keyte ende tdouble bier wierden der ghestelt up een blancke de stoop, al ter grooter ghemeener verblydinghe van alle die poorters ende inghezetenen van de stede, de welcke men, ten eersten daer naer, al desinierde, ten fine dat zy ghereet mochten wesen omme uyt te treckene daer ende als men se van doene hadde.

Gent en Ieper voegen zich bij Brugge en geruggesteund door Frankrijk komen zij in opstand tegen Maximiliaan.

Deze nam echter eerst op de 16de november de stad Dendermonde in. – by middele van eeneghe waghene vul soldaten, maer uytwendich als vrouwen ende meunicken ghecleet, die welcke tzamen omtrent der noene binnen gherochten ende die wacht der poorte doot sloughen.

1484 - Het kruidenboek van Peter Schoyffer

Op het einde van de 15de eeuw verschenen de eerste gedrukte kruidenboeken waarin ook de hop niet ontbrak.

Eén van de eerste was het boek van **Peter Schoyffer** uit **1484** waarvan we de afbeelding hierboven geven.

Deze opstand duurt tot de 18de juni 1485, dag waarop de Bruggelingen zich weer onderwierpen aan Maximiliaan. Enkele dagen later volgt Gent hun voorbeeld.

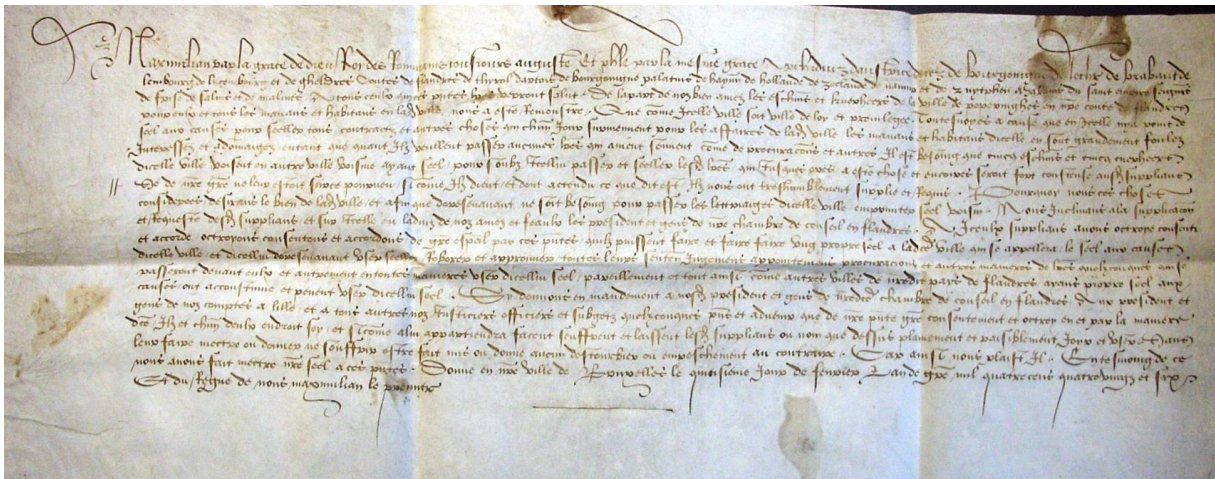
Het eerste artikel van deze 'vrede' luidde als volgt:

te wetene: eerst dat die drie leden slants van Vlaenderen zullen ghehouden wezen den eerdthertoghe Maximiliaen tontfane ende thuldene als voocht ende wettelick momboir van den onbejaerden hertoghe Philips van Bourgoengnen, zijnen zuene, haerlieder nateurelicken heere ende prince, nae dien dat hemlieden die eerdthertoghe voorzeit den behoorlicken eedt ghedaen zal hebbben.

En zo erkende men Maximiliaan terug als feitelijke graaf van Vlaenderen en kon men onder andere te Brugge beginnen om de opstandelingen ter dood op het schavot te brengen.

1486 – Een zegel voor Poperinge

Op de 15de februari 1486 verleent Maximiliaan, koning der Romeinen, en Filip, Aertshertog van Oostenrijk, aan de stad Poperinge het gebruik van een zegel van zaken, om contracten, procuraties en andere te zegelen. (SAP A31)

De oudste versie van het wapenschild van Poperinge, zo schrijft **Dirk Hildebrandt** in Doos Gazette, nummer 96 – juli 2010 - verschijnt in een laat 15^e-eeuws

handschrift : in sabel een geklede, los in het veld staande voorarm van zilver, houdende een naar rechts geopende kromstaf van goud (Brussel,

Koninklijke

Bibliotheek, Handschrift nr. 7519, folio 159 recto).

De abt is blijkbaar nog niet gemijterd, dat wil zeggen hij heeft nog geen bisschoppelijke

bevoegdheid : de staf is open naar rechts en de hand niet gehandschoend.

In het jaerboek van Kortrijk, schrijft men:

In de maend Junius, den aertshertog Maximiliaen komt van Brussel naer Kortryk en vertrekt van hier naer Yper en Sint Omaer, om hulp en voorraed in Terrouaenen te brengen.

Dit jaer had men eenen zeer harden vorst die deurde tot den 29ste maerte, waer door veel ambagtslieden ledig moesten blyven en de vrugten bedierven.

Haigneré – Nr. 3509 - Dom Dewitte – Tome VIII, Akte nr. 152 - 1486 – le 1 de juin – acte de non prejudice des avoués, échevins et conseil de la ville d'Ippe pour avoir indument exercé quelques actes de jurisdiction contre les droits de l'abbaye de St. Bertin sur le territoire de Poperinghes.

Wy dooghd ende Scepenen ende raed vander stede 152-1
Van ypre doen te wetene allen den ghenen ..... et finit ainsi van dese
Stede Van ypre den ersten dach van hoymaent int jaer duust cccc. zesse ende acte
tachtentich. // jurejudi
alouer
al vande
ville d'yp

Copie translatee =

Wy vooghd ende scepenen ende raed van der stede van Ypre, doen te wetene allen den ghenen
Et finit ainsi: van dese stede van Ypre den ersten dach van hoymaent int jaer duust cccc zesse ende tachtentich
Suit une traduction en francais du même acte.

Nous, advouez, eschevins et conseil de la ville d'Ipres, savoir faisons a tous ceulx qui ces presentes lettres verront ou lire, oyront que comme estant venu à nostre congnoissance par monsieurs les bailli, eschevins et coeurheers de la ville de Poperinghes, appartenant a noble et reverend Pater en Dieu, messire **Jehan de Lannoy**, abbé et au couvent de St. Bertin en St. Omer que au leurs compaignons **rouges chapperons et sergans** de ceste ditte ville d'Ipres, se avoient avanchié de venier dans la franchise et seigneurie de Poperingues et illecq exploiter et prendre prisonniés certaines personnes, malfaiteurs et telles personnes emmenées de la dite seigneurie et les emmené en la dite ville d'Ipres pour les quelz ledit bailli de Poperinghes a traité pardevant les dis eschevins et ceurheers, les dis rouges chapperons pour diceulx avoir et ostre fait corection, punition et amendement et interest du droit de franchise de mondit sieur le prelat de sa ville et seigneurie de Poperinghes, et dautant que les dis rouges chapperons et sergans et de ceste ville ne seaviens quilz exploytiens dans la dite seigneurie de Poperingues (comme ilz disont) pensent par la navoir meffaict, partant nous avons prié mondit reverend pater abbé et ensemble **sire Jacques Vandewalle prevot de Poperinghes** au nom de mondit sieur, quil lui plaisait de tenir content des dis rouges chaperons de le dite ville d'Ipers sans les vouloir laisser ni permettre proceder alterieurement a cause que dessens dit car nous ne voulons, ni demandons deminuer, ni affoiblir personne ou ses prerogatives, droit et franchises, mais chascun en iceulx aydes et maintenir selon nostre puissance, en quoy mondit sieur le prelat à la requete et priere de mesdis seigneurs, advouez et eschevins at acquiscé et sest tenu content estant telles leur priere et demande, moiennant quilz baillent leurs lettres de non

prejudice avant finer de ce qu'est advenu, que en ne pourra par cy apres ledite cause terminer en consequence au prouffit de la ditte ville d'Ipres et au prejudice et interest de mondit sieur le prelat et de sa ville de Poperinghes, en quoy mes dis seigneurs advouez, eschevins ont samblablement et a l'acomplissement de ceste à nous, nous dis advouez eschevins et conseil sesdit

Sur nous et sur noz successeurs promis

Et promettons par ceste lettre de tout ce quest advenu ou polroi tadvernir soit d'explois ou emprisonnement ou en quelconque autre fachon par les dis rouges chaperons de la dite ville d'Ypre dedens les limites de Poperingues et seigneurie de mondit sieur le prelat que nous par ci apres ne prendrons point cecy a nostre advantaige et au prejudice et assiere reserve des seigneureis de mondit sieur le prelat et ne nous en avant ayder avec cela en quelque maniere que ce soit, en tesmoingnaige de ce avond fait a ceste presente Lettre attaché le seeau ordinaire de ceste ville d'Ipres le premier jour de Juing en l'an mil quatre cens quatre vingt et six

1487

In 'De Chronijcke van de lande en de graefschape van Vlaenderen' lezen we het volgende:

Ten ersten naer Paesschen, int jaer ons Heeren XIIIc ende LXXXVII, keerde die roomsche coninck - *dus Maximiliaan* - weder van tconvoy dat hy die keyser Frederijck, zijnen vadere, ghedaen hadde, te Vlaenderen waert, met schoffierelick veel Duytschen ende Zwitseren, daermede dat hy regelrecht in Picardien track, wel dinckende daer eeneghe steden metter spoede inne te nemene, ten spijte van den **heere van Esquerdes**, gouverneur aldaer, die weclke die Ghendtenaers zo wel gheassisteert hadde met CIIIc (800) peerden, ghedeurende die voorleden troublen ende seditien, zo wy ghehoort hebben, maer voorwaer, hy miste, deurdien dat zijne Duytschen ende Zwitsters zo by den voorzeiden Esquerdes ghecorrompeert wierden met groote giften ende ghaven, dat zy niet alleene niet rechten en wilden, maer zouden bovendien den roomschen coninck zelve ghelevert hebben in die handen van die Fransoysen, in zulcker wijs dat die voorstelder van dien in de Duytsche legere ghevanghen wierden, ende die roomsche coninck keerde weder van daer hy ghecommen was met zijnen volcke, zonder yet anders te bedrivene, dan dat hy den slapenden hont ghewect hadde, ten grooten verdriete van den ghemeen lande van Vlaenderen, twelcke metten voorscreven paeyse van Atrecht wel meende teengeghadere van der oorloghe verlost ende ontsleghen gheweest thebbene. Nu ziet wat die groote ghiericheit van de roomsche conincx raedtslieden conste bedriven, die welcke, ten grooten excessiven coste ende schade van alle die weerelt, anders niet en mochten dan haerlieder eyghen pot ende beurse te vullene, indien zy anders vullick gheweest hadden, maer neen zy, Godt verghevet hemlieden.

1488

Bij Pauwels Heindericx in zijn 'Jaerboecken van Veurne' lezen we het volgende:

Op den 3de februari 1488 namen de Bourguignons en de Vlamingen voor den Roomschen coninck by verrassinghe de stadt van St. Omaers vanden Franschen weer. ... Oock wiertter verder voor den roomschen coninck ... de steden van Brouckburgh, Grevelynghen ende Bergen St. Wynocx gewonne. Dat was aen de getrouwe steden van West-Vlaenderen seer voordeelich, oock betoonden d'inwoonders van diere daer over groote blijfchap.

De inname van Sint Omaers door de aanhangers van Keizer Maximiliaan had mede als gevolg dat er een akkoord of 'pays' kwam tussen de rebellerende Vlamingen – Brugge, Gent en Ieper – en de Franse koning.

Hiervoren hebbe ick geseyt hoe dat de Casselrie van Veurne als in twee deelen gescheyden was, waer van 't eene deel de zijde volchde vanden roomschen coninck, ende de andere de gone der wederspannige leden: dit verschil veroorsaecte in de casselrie de meeste ellenden ende verwoestinghen die men alhier toen te betreuen had. De prochien die met de leden van Vlaenderen aenhielden, waren de naervolgende: Haringhe, Stavele, Proven, Crombeecke, Westvleteren, Oostvleteren, Reninghe, Beveren, Leysele, Houthem, een deel van Isenberghe, midtsgaders de acht prochien.

De overige prochien hielden met die van Veurne aen, ende disvolgens met den roomschen coninck ende synen sone Philips.

Poperinge met als heer, de abt van Sint Omaers, kwam 'automatisch' terecht in het kamp van de Roomse koning Maximiliaan, nog maar eens tegen de opstandige Vlaamse steden die nu hulp van de Franse koning kregen.

De inwoonders der wederspannige prochien deden groot quaet aen die der aen de vorsten getrouw gebleven prochien, ende voornamentlick aen dese welcke den roomse coninck eenige dienst deden, ofte die hun in de stadt van Veurne hielden, gelijk het magistraet der Casselrie ende vele ander edele ende notabele personen.

Alle de treffelickste familien volchden welhaest dergelijcke handewijse: sy lieten in hunne huysen ende hofsteden alleenlicx eenich volk om er den nootsaekelicken lantbouw te doen, zoo dat de inwoonders der wederspannige prochien gemackelick dickmaels de huysen van diergelijcke edele ende notabele personen beroofden, verbrandden, ofte selfs ganschelick ter neder wierpen; als sy wisten dat de voorseyde edele ende notabele by den roomschen coninck in dienst waren; ja, ten lesten quam het soo verre, dat sy begonden aen de gemeene inwoonders der getrouwe prochien ongelyck te doen. ...

Het magisstraet der Casselrie, siende dat de inwoonders van dese wederspannige prochien herneckigh bleven, ende altijdt meer ende meer jegens hun oorlogden, 'tgone de geheele verderfvenisse der casselrie moeste veroorsaecken, versochten aen den roomschen coninck een octroy om de inwoonders der muytende prochien als rebellen te mogen straffen.

Den roomschen coninck stont sulcx toe, gevende hun daertoe volle macht by syne besegelde brieven, in daten den 1ste april 1488, voor Paesschen.

Een bestand tussen de Vlamingen en de Franse koning

Verder op staat er, in 'De kronycke van de lande ende graefscpe van Vlaenderen' dat in het voorjaar van 1488:

... ende ten zelven tijde verhoorde men daer ooc die nieuwmare datter 't St. Omaers een bestant ghepubliceert was

tusschen den coninck Charles van Vranckerijcke ende den lande van Vlaenderen,
totter maent van meye daer naer volghende, omme binnen dier middelen tijt van eenen goeden
vasten paeysse te sprekene,
tal welcken fine die coninck voorzeit insghelijcx ooc die heeren van Rossy, van Spiere ende
van Peenen, in schoonder ambassade te Vlaenderen waert zant,
daer hem alle dat ghemeente zo wonderlicke zeere inne verblijde ende verhuechde dat niet
zegghenlick en ware,
omme dieswille dat zy by dier middele haerlieder volck van orloghe te bet zouden mueghen
beseghen jeghens sroomsch coninc lieden,
die welcke den lantsvolck al Vlaenderen deure allomme groot onghelijck deden,
zonder dat sy bovendien ooc noch wel hopten van der zijde van Vranckerijcke groot secours
ende onderstant te ghecrighene,
zo zy ooc deden, in zulcker wijs datter metten zelve acht hondert Fransoysen, duer Deynse,
te Ghendt waert quamen, ondere tbeleet van de heeren voorscreven,
aldaer hen tvoornoemde ghemeente anderwarf zo inne verhuechde dat zy zom, van groote
blijtscepe, hemel hooghe upspringhen ende dansten.

De 'vrede' tussen de Vlamingen en Frankrijk was dan weer niet naar de zin van de koning Maximiliaan, die hierdoor in botsing met de Vlaamse steden kwam. Brugge kon het zo regelen dat Maximiliaan naar de stad toekwam waar zij hem 'gijzelden'.

In het gezelschap van Maximiliaan was Dom Johan de Lannoy, de abt van Sint Omaars en de heer van Poperinge. Hij was tevens raadsman van de aartshertog en kanselier der F-Guldenlivesorde. Van 13 februari 1487 tot de 2de mei 1489, hielden de oproerige Vlamingen de kloosterabt als bijzelaar, te Gent en te Brugge, opgesloten. Intussen waren de Poperingse leenknechten verplicht in het onderhoude van hun meester te voorzien.

Met grooten ghemeenen lofzanck ende onsprekelicke veel barnende toortsen, ter maerct binnen den parcke ende tabernacle *brachten*, aldaer hy zeer hooghe ende helichlick zwoer – ter stavinghe van den greffier – beede die paeysen, ghestadelick, vastelick ende onverbrekelick tonderhouden in alle haerlieder poincten ende articlen, ten eeuwighen daghe.

De heer van Esquerdas, de krijgsheer die eerst in dienst van de hertogen van Bourgondië vocht, om dan zijn kar te keren en voor de Fransen te gaan vechten, en in die functie de Vlamingen bijstond in hun strijd tegen Maximiliaan.

Een jeugdportret van Filips 'de schoone' - ° te Brugge op de 22ste juli 1478 en gestorven op de 25ste september 1506 te Burgos. Hij was de zoon van Maximiliaan van Oostenrijk.

Dat was maar net op tijd want aan de poorten kwam een leger Duitser, Maximiliaan ondertussen ontzette en deze wilde zich wreken voor dit onrecht hem aangedaan. Hij riep dan ook zijn regimenten terug.

Dat was dan weer een sein voor de heer van Esquerdes die met een regiment Fransen de Vlamingen kwam bijstaan. En hierop reageerde dan weer het Maximiliaangezinde regiment van Ryssel.

... al twelcke merckend die van den garnisoene van Ryssle, deden in wederwrake van dies voorzeit es, diversche schadelicke courses ende sproncreysen binnen der casselrie van Iperre, aldaer zy

endelinghe by den volck van den voorschreven heere van Esquerdes (metter assistentie van die van Cortrijke) zo rudelick ende atelick omthaelt wierden dat zyder Vic van de haren ter stede doot lieten, ende twiert daer voorts al ghevanghen dat hem niet in tijts metter vlucht saulveren en conste.

1489

De oorlog tussen de Steden van Vlaanderen en Maximiliaan bleef duren. De heer van Esquerdes kwam met 20.000 Franse troepen naar Ieper waar hij erg welkom was.

Zo schrijft Pauwels Heindericx in zijn 'Jaerboecken van Veurne' het volgende:

Terwijl dat dit al ghebeurde quaem den grave van Vendosme ende den marechal de V-Creveceur met een leger van twyntigh duysent mannen naer Vlaanderen. Op den 17de van juni legerden sy tot Ypre. Naer dat de Franschen hun van leeftochten voorsien hadden, trocke sy op naer Oostende. Sy namen die stadt in sonder tegenweer te vinden. Van daer quamen sy op den 25ste naer Nieupoort, welcke stadt sy sterckelick belegerden. Sy beschooten de selve soodanich met met grof geschut, dat den gront daer van scheen te scheuren.

Al bij al kon de graaf van Vendosme Nieuwpoort niet innemen en trok hij weer naar Oostende.

Als de Franschen voor Nieuwpoort lagen, hebben sy de gheele casselrie van Veurne afgeloopen, aldaer alles roovende ende plunderende. Bovendien staecken sy vier in alle de huysen ende hofsteden daer sy quamen, 't gone jammer was om sien. ...

Al dese oorlogen ende verwoestingen hadden intussen seer dierentijdt veroorsaekt. De tarwe golt tot Veurne desen jare seshien gulden de rasiere.

Alle andere eetelicke waren reesen in evenredichheyt in prijs, 't gone den armen menschen seer hinderde.

Deze oorlog duurde tot de 30ste oktober 1489.

Toen er te Frankfurt-am-Main er een vredesverdrag getekend werd tussen Frankrijk en het Keizerrijk onderwierpen ook de Vlaamse steden zich aan Maximiliaan met het verdrag van Montil-lez-Tours.

Het duurde nog tot de 8ste november eer dit doordrong in Vlaanderen...

Ter omsprekelicker verblijdinghe ende verhueghinghe van alle die ghueene diert hoorden, als wel hopende by dier middele eens ontslegghen te werdene van de uytnemende groote dierte van allerande etelicke, drinckelicke ende slijtelicke ware, de welke men overal noch daghelicx lanx zo meer zach rijsen, zo van ghelijcken ooc dede die prijs ende weerde van den ghelde.

Ondanks de vrede Montil-lez-Tours bleef Vlaanderen toch verdeeld. Vooral Gent ging niet akkoord en kwam meteen weer in opstand. Zij namen Diksmuide bij verrassing in.

Zo schrijft Pauwel Heindericx:

Om hunnen aenslagh soo veel gemakkelicker te maecken, gebruyckten sy list. Sy hadden een verdragh gesloten met eenige quaetwillige borgers van Dixmuyde om die stadt onder hunlieder macht te brengen. Op den 19de januari 1490 quamen sy naer de gesejde stadt, die alsdan van garnisoen bynaer onvoorsien was, ende welckers borgers slechte wachte onderhielden. Eenige Gentenaers gerochten alsoo by nachte over het ys onder de stadsmeuren, ende door hulpe van soomige borgers, hunlieder medeplegers, quamen sy heymelicken in de stadt. Van soo haest dat sy aldaer binnen waren vermoorden sy de wachte, ende sy sloegen de poorten open, soo dat alle de andere Gentenaers daer terstotn oock binnen ruckten.

Binnen de casselrie van Veurne, in samenspraak tussen alle parochiën stelde men een 600 man sterke wacht samen om te voorkomen dat de Gentenaers in de Casselrie zouden komen roven. Als kapitein van deze wacht werd jonkheer van Masmunster, een 'cloeck duytsch capiteyn' aangesteld en met hem kwamen er nog veel Duitsers mee die men vanuit de Casselrie betaalde.

Dan kreeg men te horen dat de Franssen nog maar eens de Nieuwen Dijk waren overgestoken om de Gentenaren te komen helpen en dat gaf de nodige beroering hier in de streek.

Het magistraet van Veurne was ten uuttersten sorchvuldich om volck ende wapenen te gekrijgen, om hunlieder stadt te beschermen; ten dien eynde sonden sy afgeveerdigden tot die van Brugge ende Ypre, ende insonderlick aen den grave van Nassau, die men alsdan als gouverneur van Vlaenderen hiled. ... Sy sonden overal in 't omliggende spieders uut om te weten waer dat den vyand sich bevont, hoe groot de macht was der legerbenden, ende welcken wegh sy volchden. Op alle de doorgangen der Casselrie wasser veel lantsvolck ghestelt om wachte te houden; bovendien wierter veel volck gheleyt op de streckte van Rousbrugge, welcke plaetse seer verbeterd wiert, om te beletten dat de Franschen aldaer doorgangh souden hebben connen nemen. Men sont oock naer de magisraten van Poperinghe, Ypre ende Bergen, om hunlieder aen te manen van alle de doortochten van hun rechtsgebiedt streckelick met volck te besetten. ... Geheel dit lant was soo in roere.

Toen kwam de graaf van Nassau met zijn leger de stad Diksmuide belegeren. De dorpen en de steden moesten hem krijgslieden sturen en we zijn er van overtuigd dat daar ook heel wat Poperingenaars bij waren. Het duurde niet zo lang of Diksmuide werd nu door de troepen van de Maximiliaan gezinden ingenomen. De Fransen die dit nieuws te horen kregen, keerden terug naar Frankrijk.

